

ΝΙΚΗΤΑΡΑΣ Ο ΤΟΥΡΚΟΦΑΟΣ

(ΤΟ ΔΙΑΜΑΝΤΙ ΤΟΥ '21)*

Βάιος Γκαραγκούνης

ΜΕΡΟΣ Β'

Οταν αποβιβάζεται ο Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο, ο Νικηταράς επιστρέφει κρυφά και ζητάει από την κυβέρνηση να τον αφήσει να πολεμήσει. Οι πλίθιοι που κυβερνούσαν τότε, όχι μόνο δεν του το επέτρεψαν, αλλά διατάζουν να συλληφθεί! Τον Ιούλιο του 1825 βρίσκουμε τον Νικηταρά στο Μεσολόγγι, να πολεμάει τον Κιουταχί, αλλά αναγκάζεται να φύγει γιατί αρρώστησε βαριά, από πνευμονία. Οι κάτοικοι και οι Πρόκριτοι του Μεσολογγίου, τον κατευοδώνουν και τον ευχαριστούν. Το 1829, είναι φρούραρχος στην εθνοσυνέλευση του Άργους. Οι χθεσινοί διώκτες του και οι γνωστοί πατρωνές τους και τώρα αντίπαλοι του Κυβερνήτη, του προτείνουν:

“Γλύτωσέ μας από τον Καποδίστρια και ό,τι νόμους θέλετε, δεχόμεθα”. Να, γιατί σας υπέδειξα να δείτε ποίοι ήταν, και έγγραφα και τα ονόματά τους, για να βγάλετε τα δικά σας συμπεράσματα για τα εν λόγω ανθρωπάκια. (Γράφει ο Θεόδωρος Δημοσθ. Παναγόπουλος).

Φυσικά, ο γενναίος στο σώμα και στην ψυχή Νικηταράς, πιστός στον Κυβερνήτη, μέχρι την τελευταία του στιγμή αρνείται να προδώσει τον αρχηγό της χώρας, γιατί απεχθάνεται τους εμφύλιους σπαραγμούς και δεν υποκύπτει στους πειρασμούς της εξουσίας και των αξιωμάτων. Το χεί αποδείξει από τον πρώτο χρόνο της επανάστασης, στα γεγονότα της Αγίας Μαρίας και στις προτάσεις του Αρείου Πάγου. Δεν τον ενδιαφέρει ο θάνατος. Θέλει όμως να πεθάνει τιμημένος, όρθιος και υπερήφανος. Αφήνει μοναδική υποθήκη πατριωτισμού, λεβεντιάς και ομοψυχίας δηλώνοντας:

“Όποτε θέλει ας έρθει ο θάνατος. Δεν με μέλει, δεν μου κακοφαίνεται αν γέροντας σκοτωθώ πιασμένος μαλλιά με μαλλιά με τους εχθρούς, αλλά μου κακοφαίνεται να δώσω ή να πάρω θάνατο πολεμώντας ως εχθρός, μ’ έναν Υδραίων, μ’ έναν Κορίνθιον, μ’ έναν από το Ξηρόμερο ή από την Μακεδονία. Δεν είναι οι Υδραίοι, δεν είναι οι Κορίνθιοι, που μου εσκοτώσαν τον πατέρα, τον αδερφόν, τον αγαπιτόν μου καλύτερα από αδελφόν, υιόν του Ζαχαριά”.

Στηλιτεύει τους πολιτικάντηδες, τους αρχολίπαρους, τους άκαπνους πατριδοκάπλους και είναι σαφές σε ποιους αναφέρεται:

“Δέκα χρόνων ήμουν και έσερνα άρματα με τον πατέρα μου. Εξενυχτούσαμε στις σπηλιές, εξημερωνόμαστε στα δάση σαν τα θηρία. Επέφταμε εις τους εχθρούς, οι χριστιανοί μας είχαν παρηγορίαν. Με ημάς ήτον μελλούμενο του ελληνικού ονόματος. Όταν μεγάλωσα, οι σύντροφοί μου μ’ έμένα

εστομώσανε τη λαγκαδιά και το βράχο, από νικημένα κουφάρια. Δεν ήξευρα αλήθεια άλλα πράγματα, αλλ’ εγνώριζα εκείνο που σώζει την πατρίδα. Αν αυτοί που καυχούνται ότι νηεύρουν να κάμουν τους νόμους, αυτοί θα είχαν γη να καθίσουν, οίκον ν’ αρχηγεύσουν, αν τα σπαθιά μας και τα τουφέκια μας δεν ήθελαν κοιμήσουν εις τον ύπνον του θανάτου, τους παλληκαράδες των αλλοφύλων;”

Αυτός ο άνδρας, με άλφα κεφαλαίο, με την ατρόμητη και χρυσή καρδιά, την απίστευτη παλληκαριά, την εντιμότητα και τον ανόθευτο πατριωτισμό του, και που δεν πολέμησε; Και όταν γράφω “πολέμησε”, εννοώ πολέμησε μόνο τους Τούρκους, και ποτέ τους Έλληνες συντρόφους του και αντιπάλους του.

Δέκα χρόνια πόλεμος και αγώνας. Πολέμησε στην Καλαμάτα, στο Ναύπλιο στην Τρίπολη, στο Βαλτέτσι, στα Δολιανά, στην Κόρινθο, στον Ισθμό, στον Αν-Σώστη, στο Αγιονόρος, στην Πάτρα, στην Καρύταινα, στη Δημητσάνα, στο Λεοντάρι, στ’ Άστρος, στο Άργος, στη Γαστούνη, στις Σπέτσες, στο Δαδί, στην Αγία Μαρίνα, στα Σάλωνα, στο Μεσολόγγι, στην Μεσσηνία, τρία χρόνια τον Ιμπραήμ, στην Αθήνα, στην Ακρόπολη, στο Φάληρο και ποιος ξέρει πόσους τόπους ξέχασα ακόμη. Έτσι τα γράφω για να μη με πείτε μεροληπτικό, ίσως και εμπαιθό. Αλλά πείτε μου τι σχέση έχουν οι αγώνες και η προσφορά στην πατρίδα αυτού του αγνού ήρωα, με τις όποιες ραδιουργίες, ατιμίες, παλιανθρωπιές, ακόμα και πολεμικές υπηρεσίες οποιουδήποτε Μαυροκορδάτου, Κωλέτη, Κουντουριώτη, Μακρυγιάννη, Γκούρα, Λόντου, Ζαίμη;

Παρέμβαση: Όπως διαπιστώνει όποιος διαβάσει τούτα τα γραφόμενα ο Θεόδωρος Δ. Παναγόπουλος μέσα στον κατάλογο με τις ραδιουργίες ατιμίες των πολιτικών ραδιούργων της εποχής Μαυροκορδάτου, Κωλέτη, Κουντουριώτη, Ζαίμη, Λόντου κλπ., βάζει και μερικούς στρατιωτικούς όπως το Γκούρα που σκοτώθηκε Σεπτέμβριο 1826, πολεμώντας στην πολιορκία απ’ τον Κιουταχί της Ακρόπολης Αθηνών, καθώς και τον Μακρυγιάννη. Για το Γκούρα μας λέει πως ήταν ένας αδιάτακτος σκληρότατος οπλάρχης που για το χρήμα μπορούσε ασυναίσθητα και βάνουσα να πράξει τα πάντα.

“Ο Γκούρας ήταν ένα παλιοτόμαρο του κερατά, που δεν δίσταζε μπροστά σε τίποτα. Δεν είχε όρια, δεν είχε ηθικούς φραγμούς, δεν είχε μπέσα... Ήταν με μια λέξη αδιάτακτος αρκεί να πληρωνότανε καλά... Αυτός ήταν ο λόγος που η Κυβέρνηση πριν και μετά τον εμφύλιο τον είχε καταστήσει επίσημο

εκτελεστή. Την ικανότητά του αυτή την είχε αποδείξει ως φρούραρχος των Αθηνών, με τους αλλεπάλληλους φόνους αθώων πολιτών και με τον κατατρεγμό και τη φριχτή δολοφονία του Σωτήρα του, Οδυσσέα Ανδρούτσου, εκτελώντας επ’ αμοιβή, συμβόλαιο θανάτου του Κωλέτη και του Μαυροκορδάτου και της κλίκας τους”. Όσο για το Μακρυγιάννη, τούτον εδώ σε άλλες σελίδες, ο συγγραφέας Θ. Δ. Παναγόπουλος τον πέρνά σχεδόν από δίκη και τον καταδικάζει καταρρίπτοντας την δόξα του. Ως άτομο που ασχολούμαι μελετώντας την Ιστορία, είχα και έχω τόσο αμφιβολίες όσο και ενδοιασμούς με τον στρατηγό Μακρυγιάννη διαπιστώνοντας πολλά κενά στα απομνημονεύματά του. Ίσως ασχοληθώ με το θέμα κάποια άλλη φορά. Τέλος παρέμβασης.

ΤΟ ΤΡΑΓΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΕΝΟΣ ΗΡΩΑ

Ήρθε όμως η ώρα, η πατρίδα να φάει τα παιδιά της, όπως εκείνα έτρωγαν τους Τούρκους. Τη χώρα τώρα κυβερνούν οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους, τώρα ακραιφνείς μοναρχικοί και μέχρι χθες φανατικοί “συνταγματικοί”, Μαυροκορδάτος, Κωλέτης και λοιποί. Ο Τουρκοφάγος, ο Κολοκοτρώνης είναι τώρα περιττοί. Δεν χρειάζεται να εξηγήσουμε γιατί.

Το “ευχαριστώ” για τις θυσίες του και τους ηρωϊσμούς του, ήρθε το 1839. Συλλαμβάνεται, γιατί δήθεν σκόπευε ν’ ανατρέψει τον Όθωνα και προφυλακίζεται αρχικά στο Παλαμήδι και αργότερα στην Αίγινα, στο πρώην Ορφανοτροφείο του Καποδίστρια, που το έχουν μετατρέψει σε φυλακές. Μένει δυο χρόνια φυλακισμένος, κι απ’ ότι λέγεται σ’ ένα υπόγειο κελί απομόνωσης, που ήταν πρώτα βόθρος του Ορφανοτροφείου.

Τον Σεπτέμβριο του 1841, ο άντρακλας αυτός, ο Μεγάλος Νικηταράς, το φόβητρο των Τούρκων, αποφυλακίζεται, σωστό ερείπιο, σχεδόν τυφλός μια και έπασχε από ζάχαρο. Τον βλέπει η κόρη του και τρελαίνεται. Γίνεται η δίκη του και αθώνεται, αλλά τίθεται υπό αστυνομική επιτήρηση στον Πειραιά. Παίρνει μια μικρή σύνταξη, αλλά δεν τον φτάνει για να ζήσει. Του χορηγούν μια άδεια να ζητιανεύει κάθε Παρασκευή, κοντά στην εκκλησία της Ευαγγελίστριας.

Ένας ανώτερος διπλωματικός υπάλληλος ξένης πρεσβείας, τό ‘μαθε και πήγε να τον συναντήσει. Τον είδε να ζητιανεύει. “Τι κάνεις εδώ Στρατηγέ;” τον ρωτάει.

Απολαμβάνω ελεύθερη πατρίδα”, του απαντά εκείνος.

“Μα εδώ την απολαμβάνετε καθισμένος στο δρόμο;”

“Η πατρίδα μου χορήγησε σύνταξη

να ζω καλά, αλλά έρχομαι εδώ για να παίρνω μια ιδέα πώς περνάει ο κόσμος”, απάντησε.

Ο ξένος κατάλαβε και διακριτικά άφησε να του πέσει ένα πουγκί με λίρες. Ο Νικηταράς, που άκουσε το θόρυβο, του φώναξε: “Σου έπεσε το πουγκί. Πάρ’ το μην το βρεί κανένας και το χάσεις!”

Η μοίρα των πραγματικών πρώων: Πέθανε το Σεπτέμβριο του 1849 και τον θάψανε δίπλα στον Κολοκοτρώνη, όπως ήταν η τελευταία του επιθυμία. Μαζί στη ζωή μαζί και στο θάνατο. Αφήνει πίσω του, χωρίς κανένα πόρο ζωής τη γυναίκα του Αγγελική και τον εικοσάχρονο γιού του Γιάννη. Χορηγείται στη γυναίκα του μια σύνταξη απορίας 111 δραχμών, πέντε χρόνια αργότερα το 1854.

Ο γιός του Γιάννης άλλαξε το επώνυμό του σε Νικηταράς, έκανε καριέρα στο στρατό και έφτασε μέχρι το βαθμό του ταγματάρχη. Παντρεύτηκε στο Ναύπλιο την Βασιλική Τσίπη, δεν απόχτησαν παιδιά και πέθανε στο Άργος το 1890. Αυτός ο μοναδικός ήρωας, με την παλληκαριά του, την τιμιότητά του, την αφιλοκέρδειά του, στάθηκε αναμφισβήτητο “διαμάντι” του Εικοσιένα...! (Θ.Π. από σελ. 410 έως 419).

Εν κατακλείδι, ο Θεόδωρος Δημοσθ. Παναγόπουλος παρουσιάζει πάρα πολύ μελετημένη εργασία και δείχνει μεγάλη αφοσίωση επιμονή και υπομονή και δε φειδεται κόπου και χρόνου ως προς την ανίχνευση και ανακάλυψη ιστορικών κειμένων αν κρίνει κανείς απ’ τη βιβλιογραφία της εργασίας τούτου του βιβλίου.

Αναφέρεται σε αρκετούς αυτοβιογράφους της εποχής, όπως για παράδειγμα του αγωνιστή του 21 Νικόλαο Κασομούλη που ήταν εναντίον του Καραϊσκάκη πιστεύοντας στις συκοφαντίες των ραδιούργων καιροσκόπων τύπου Κωλέτη - Μαυροκορδάτου, εως ότου αγωνίστηκε υπό τις οδηγίες του στην Αθήνα για να παραδεχτεί ειλικρινά το λάθος του και αφήνοντας τα στρατιωτικά ενθυμήματά του, τον ανυψώνει στο ύψος των πρώτων ύστερα απ’ τον Κολοκοτρώνη βέβαια, ή και τα γραφτά του Φωτάκου που ήταν γραμματικός του Γέρου του Μωριά. Επίσης αναφέρεται σε πάρα πολλά ιστορικά βιβλία του μεγάλου ιστορικού μας, Δημήτρη Φωτιάδη και άλλα πολλά. Φρονώ ως εκ τούτου και κατά την ταπεινή μου γνώμη πως έγραψε “κατά το δοκούν” κάπως αντικειμενικά, ανεξάρτητα, ελεύθερα, τεκμηριωμένα και κρίνοντας βέβαια μόνο από τούτο το βιβλίο του, για μένα μια χαρά τοποθετήθηκε και ξεκαθάρισαν μέσα μου αρκετά ιστορικά γεγονότα.

* (Από το βιβλίο του Θεόδωρου Δημοσθ. Παναγόπουλου), “ΟΛΑ ΣΤΟ ΦΩΣ”